

Opvolging aanbevelingen (peilmoment augustus 2017)

Opgave Ministerie van Economische Zaken (EZ) en Ministerie van Infrastructuur en Milieu (IenM)

Waddengebied: natuurbescherming, natuurbeheer en ruimtelijke inrichting (28 november 2013)

Aanbeveling uit onderzoek van de Algemene Rekenkamer	Toezegging van bewindspersoon	Nawoord van Algemene Rekenkamer	Stand van zaken op aanbeveling
<p>Aan de ministers van EZ en IenM</p> <p>Maak eerst 'pas op de plaats' en sta stil bij de vraag wat, gegeven de doorgevoerde decentralisatie en de lopende discussie over de kerntaken van de Waddenprovincies en -gemeenten, precies de resterende rijksambities voor het Waddengebied zijn en welke instrumenten vanuit het Rijk worden ingezet om deze ambities te bereiken.</p>	<p>De minister gaat in haar reactie aan dit punt voorbij.</p>	<p>Wij hebben in ons nawoord ons pleidooi herhaald om voor 2015 de rijksambities en het beleidsinstrumentarium voor het gehele waddengebied mee te nemen in het overzicht met rijksambities. De 'pas op de plaats' die wij van de minister vragen betreft het opstellen van een actueel integraal overzicht met daarin opgenomen de rijksprogramma's, (sectorale) ambities voor de komende jaren en de lopende rijksmaatregelen in het gehele waddengebied.</p>	<p>EZ - Actie is afgerond¹</p> <p>IenM - Actie is afgerond²</p>

Aanbeveling uit onderzoek van de Algemene Rekenkamer	Toezegging van bewindspersoon	Nawoord van Algemene Rekenkamer	Stand van zaken op aanbeveling
<p>Aan de ministers van EZ en lenM</p> <p>Bij deze ‘pas op de plaats’ hoort ook een herijking van de coördinerende verantwoordelijkheid.</p> <p>Verbeter de aansturing en coördinatie van het Waddenzebeleid. Maak expliciete afweging welke minister coördinerende verantwoordelijkheid voor de Wadden op zich neemt. Het is belangrijk dat het rijksbeleid voor het Waddengebied door de coördinerend minister voor de Wadden (nu lenM) eenduidiger wordt aangestuurd en gecoördineerd.</p> <p>Betrek in het besluit over coördinerend ministerschap niet alleen het hiervoor genoemde overzicht van rijksambities en -instrumenten (pas op de plaats), maar ook de lopende heroriëntatie en kerntakendiscussie van Waddenprovincies en -gemeenten. De coördinerende rol van de Waddenprovincies voor het Waddengebied neemt toe.</p> <p>Recente gedeeltelijke decentralisatie van het Waddenzebeleid biedt kansen op betere aansturing (natuur)beheer, monitoring en financiering, en op meer samenhang in resterende rijksambities voor het Waddengebied.</p> <p>Twee ministers (lenM en EZ) blijven verantwoordelijk voor beleid en beheer in Waddengebied. Daarmee blijft bestuurlijke organisatie op rijksniveau complex.</p>	<p>Er is sprake van een goede afstemming op Rijksniveau tussen twee ministeries. Het is belangrijk dat de relatie tussen regionale en rijksambities blijvend wordt gelegd. Het nieuwe Regiecollege Waddengebied (RCW) is voor de minister van lenM het gremium waarin dit met elkaar wordt besproken. De minister van lenM wil dit nieuwe RCW een kans geven om zich de komende jaren te bewijzen, en zal hier in mijn evaluatie van de Structuurvisie Waddenzee in 2015 op terugkomen.</p>	<p>De minister gebruikt in haar reactie consequent de term ‘Waddenzee’.</p> <p>Ons onderzoek gaat over het Waddengebied, dat een grotere oppervlakte beslaat dan de Waddenzee. Het Waddengebied omvat het Natura 2000-gebied dat op grond van internationale verplichtingen moet worden beschermd en beheerd. Dit onderscheid is van belang omdat de minister schrijft dat er sprake is van een goede afstemming van het beleid (i.e. het beleid voor de Waddenzee) op rijksniveau en dat de taak- en verantwoordelijkheidsverdeling tussen de Ministeries van lenM en EZ helder is. De minister gaat hier voorbij aan de complexere bevoegdheden en verantwoordelijkheden die een onoverzichtelijke kluwen vormen in het Waddengebied.</p>	<p>EZ - Actie is afgerond³</p> <p>lenM - Actie is afgerond⁴</p>

Aanbeveling uit onderzoek van de Algemene Rekenkamer	Toezegging van bewindspersoon	Nawoord van Algemene Rekenkamer	Stand van zaken op aanbeveling
<p>Aan de ministers van EZ en lenM</p> <p>De volgende stap is een eenvormiger inrichting van het beheer en de verantwoording daarover. Creëer een overzichtelijke bestuurlijke situatie in het Waddengebied zelf, waarin de verantwoordelijkheden en bevoegdheden duidelijk zijn verdeeld over de bestuurslagen en waarin controle en verantwoording efficiënt zijn geregeld, zonder doublures in de informatieuitvraag.</p> <p>Wij doen vier suggesties voor praktische oplossingen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Rijkswaterstaat of enkele samengevoegde onderdelen van Ministerie van EZ aanwijzen als centrale natuurbeheerder; 2. natuurbeheer in handen leggen van consortium van bestaande terreinbeheerders; 3. instellen van een “regionale uitvoeringsdienst Wadden”; 4. Waddenprovincies aanwijzen als centrale natuurbeheerder. <p>Rode draad in alle opties is dat één partij de regie zou moeten voeren over het natuurbeheer. We hebben geen voorkeur voor een van de oplossingen. Ze zijn allemaal te realiseren zonder dat er veel hoeft te veranderen aan de huidige bestuurlijke constellatie. In het Waddengebied zijn veel beheerders actief. Zij werken niet altijd goed samen. Het gevolg hiervan is dat de afstemming en informatie-uitwisseling niet goed verlopen. De beheerraad van het Ministerie van EZ heeft hierin geen verbetering kunnen brengen. Doordat natuurbeheer niet in één hand ligt wordt de uitvoering van het Waddenzeebeleid niet consequent en eenduidig gemonitord en geëvalueerd. Het gevolg hiervan is dat er geen goed zicht is op mate waarin rijksdoelen worden gerealiseerd.</p>	<p>De minister van lenM herkent zich in de blijvende opgave om de organisatie van het beheer op de Waddenzee te verbeteren. Met de staatssecretaris van EZ en de partijen in de Regiecollege Waddengebied (RCW) is de minister van lenM aan het verkennen hoe stapsgewijs te komen tot een slagvaardiger, efficiënter en transparanter beheer met in achtneming van de bestaande verantwoordelijkheden tussen de overheden en de terreinbeheerders. Begin 2014 verwacht de minister daarvoor een plan van aanpak gereed te hebben. Daarbij zal dankbaar gebruik worden gemaakt van de door de Algemene Rekenkamer geschetste opties. Het streven naar verdere vereenvoudiging en vermindering van de bureaucratie heeft mijn volle steun, ik verwijs daarvoor naar de bedoelingen van de Omgevingswet en de instelling van Regionale Uitvoeringsdiensten. Aan meer transparantie van de vergunningverlening wordt al gewerkt, mede op verzoek van de Tweede Kamer. Het nieuwe RCW is nu doende met het opstellen van een beheeragenda, die ook input zal opleveren voor de Beheerraad die verantwoordelijk is voor de uitvoering daarvan. Alle bij beheer betrokken partijen zijn vertegenwoordigd in de Beheerraad.</p>	<p>Wij constateren dat de minister van lenM, samen met de staatssecretaris van EZ, prioriteit wil geven aan het verbeteren van het beheer in het Waddengebied zodat verdere stappen gezet kunnen worden naar natuurherstel en duurzaam economische gebruik van de Waddenzee. In de brief aan de Tweede Kamer van 14 april 2014 “verzoek om plan van aanpak verbetering beheer Waddenzee begin 2014 naar de Kamer te sturen” met kenmerk IENM/BSK-2014/50172, meldt de minister van lenM dat zij (samen met de staatssecretaris van EZ) voor de zomer van 2014 met een plan van aanpak zal komen voor de optimalisatie van het beheer op basis van het advies van het RCW en de Beheerraad.</p>	<p>EZ - Actie is afgerond⁵</p> <p>lenM - Actie is afgerond⁶</p>

Aanbeveling uit onderzoek van de Algemene Rekenkamer	Toezegging van bewindspersoon	Nawoord van Algemene Rekenkamer	Stand van zaken op aanbeveling
<p>Aan de ministers van EZ en IenM</p> <p>Samen met een eenvormiger inrichting van het beheer en de verantwoording daarover vragen we aandacht voor een verbetering van de monitoring van het beleid. Net als het beheer in het Waddengebied is ook de monitoring versnipperd en onvolledig.</p> <p>Natuurkwaliteit in het Waddengebied is sinds de jaren tachtig gelijk gebleven. Daarmee is een deel van hoofddoelstelling voor het Waddengebied (duurzame bescherming natuurgebied) bereikt. Maar het tweede deel van de hoofddoelstelling (ontwikkeling natuurgebied) is niet bereikt.</p> <p>Behoud van unieke open landschap, eveneens rijksdoel, staat onder druk door plaatsing windturbines en energiecentrales.</p>	<p>Zowel in het kader van het Waddenfonds, de Kaderrichtlijn Water, het N2000-beheerplan, en het Programma naar een Rijke Waddenzee wordt door veel partijen gewerkt aan projecten gericht op de ontwikkeling en verbetering van de natuur van de Waddenzee. Voorbeelden daarvan zijn het herstel van de natuurlijke functies van kwelders en het herstel van zeegrasvelden en mosselbanken. De verduurzaming van de visserij op de Waddenzee speelt hierin een belangrijke rol. Ook met het Convenant Transitie Mosselsector en Natuurherstel Waddenzee zijn belangrijke stappen gezet in het natuurherstel. De doelstelling voor het open landschap is relatief nieuw en voor het eerst opgenomen in de Structuurvisie Waddenzee van 2007. Het beleid van het rijk is wel degelijk gericht op bescherming van dit open landschap. De genoemde voorbeelden geven de spanning weer tussen verschillende doelen waarover van geval tot geval een goede afweging moet worden gemaakt, zo nodig inclusief een rechterlijke toetsing.</p>	<p>Uit ons onderzoek blijkt dat de natuur in het Waddengebied weliswaar niet achteruitgaat, maar dat zij ook niet vooruit gaat. De minister geeft aan dat er de afgelopen jaren diverse projecten zijn gestart gericht op ontwikkeling en verbetering van de natuur in het Waddengebied. Ze merkt hierbij op dat de eerste resultaten van deze projecten positief zijn, maar dat de echte bijdrage aan het herstel van het Waddengebied pas op lange termijn is vast te stellen. Wij vragen de minister om de bestaande onderzoeks- en meetprogramma's in het Waddengebied samen te brengen, openbaar te maken en op elkaar af te stemmen, zodat alle betrokken partijen op gelijke en transparante wijze inzicht krijgen in de resultaten van het beleid ('open data'). Eenieder kan dan zelf vaststellen of de ingezette instrumenten daadwerkelijk leiden tot een verbetering van de natuur in het Waddengebied.</p>	<p>EZ - Actie is afgerond⁷</p> <p>IenM - Actie is afgerond⁸</p>

Aanbeveling uit onderzoek van de Algemene Rekenkamer	Toezegging van bewindspersoon	Nawoord van Algemene Rekenkamer	Stand van zaken op aanbeveling
<p>Aan de ministers van EZ en lenM</p> <p>Zorg voor een duidelijke aansluiting tussen de beschikbare geldstromen en de doelen van het Waddenzeebeleid.</p> <p>Geld uit het Waddenfonds is niet ingezet in samenhang met rijksbeleid. Het gevolg hiervan is dat er een scala van uiteenlopende projecten is gefinancierd. Door het ontbreken van evaluatie zijn de bereikte effecten onbekend. Van de miljoenen die in 2007-2011 bestemd waren voor Waddengebied is maar klein deel direct ten goede gekomen aan de natuur. Met gerichtere inzet had wellicht meer kunnen worden bereikt.</p>	<p>Het Investeringsplan en Uitvoeringsplan Waddenfonds hebben richting gegeven aan de uitgaven van het Waddenfonds. De provincies zetten nu in op een programmatische aanpak van het Waddenfonds. De Rekenkamer stelt dat ‘slechts’ □ 20 miljoen uit het Waddenfonds is uitgegeven aan natuurprojecten in de onderzochte periode. De totale verplichtingen voor deze projecten bedragen echter veel meer, namelijk □ 62,5 miljoen.</p>	<p>De minister zegt dat er in de onderzochte periode weliswaar slechts □ 20 miljoen uit het Waddenfonds is uitgegeven aan natuurprojecten, maar dat de totale verplichtingen op dit terrein veel meer bedragen, namelijk □ 62,5 miljoen. Wij wijzen er in dit verband op dat de Algemene Rekenkamer altijd kijkt naar gerealiseerde uitgaven en niet naar ingeboekte verplichtingen. Het is immers nog niet zeker of zulke bedragen daadwerkelijk worden uitgegeven aan de beoogde projecten. Zeker bij Waddenfondsprojecten is dit geen uitgemaakte zaak, aangezien een aantal al behoorlijke vertraging heeft opgelopen en waarschijnlijk vroegtijdig zal worden beëindigd.</p>	<p>EZ - Actie is afgerond⁹</p> <p>lenM - Actie is afgerond¹⁰</p>

- 1 De Minister van lenM heeft bij brief van 6 juli 2017 (Kamerstuk 29684, nr. 152), mede namens de Staatssecretaris van EZ, de Tweede Kamer de rapporten “Beleidsverkenning toekomstige rol en ambitie van Rijk en regio voor het Waddengebied”, “Tussentijdse evaluatie Samenwerkingsagenda Beheer Waddenzee” en de Herziane Samenwerkingsagenda Beheer Waddenzee 2016-2018 van maart 2017 toegezonden. Het beleidsverkenkend onderzoek heeft plaatsgevonden in de periode mei 2016 tot en met maart 2017. De Beleidsverkenning is tot stand gekomen samen met de regio en is uitvoerig besproken in het Regiecollege Waddengebied. Het Regiecollege heeft in de brief van 16 februari 2017 positief geadviseerd over de beleidsverkenning. In de Beleidsverkenning, deel 2, hoofdstuk 5, wordt ingegaan op de stand van zaken ten aanzien van de aanbevelingen van de Algemene Rekenkamer. Zie kernconclusie 9.6 van de Beleidsverkenning, deel 1, hoofdstuk 1.4. Specifiek ten aanzien van aanbeveling 1: zie de Beleidsverkenning, deel 2, paragraaf 5.4.1.
- 2 De Minister van lenM heeft bij brief van 6 juli 2017 (Kamerstuk 29684, nr. 152), mede namens de Staatssecretaris van EZ, de Tweede Kamer de rapporten “Beleidsverkenning toekomstige rol en ambitie van Rijk en regio voor het Waddengebied”, “Tussentijdse evaluatie Samenwerkingsagenda Beheer Waddenzee” en de Herziane Samenwerkingsagenda Beheer Waddenzee 2016-2018 van maart 2017 toegezonden. Het beleidsverkenkend onderzoek heeft plaatsgevonden in de periode mei 2016 tot en met maart 2017. De Beleidsverkenning is tot stand gekomen samen met de regio en is uitvoerig besproken in het Regiecollege Waddengebied. Het Regiecollege heeft in de brief van 16 februari 2017 positief geadviseerd over de beleidsverkenning. In de Beleidsverkenning, deel 2, hoofdstuk 5, wordt ingegaan op de stand van zaken ten aanzien van de aanbevelingen van de Algemene Rekenkamer. Zie kernconclusie 9.6 van de Beleidsverkenning, deel 1, hoofdstuk 1.4. Specifiek ten aanzien van aanbeveling 1: zie de Beleidsverkenning, deel 2, paragraaf 5.4.1.
- 3 Zie antwoord bij aanbeveling 1 en paragraaf 5.4.2 van deel 2 van de Beleidsverkenning. Specifiek ten aanzien van aanbeveling 2: zie Beleidsverkenning, deel 2, paragraaf 5.4.2.
- 4 Zie antwoord bij aanbeveling 1 en paragraaf 5.4.2 van deel 2 van de Beleidsverkenning. Specifiek ten aanzien van aanbeveling 2: zie Beleidsverkenning, deel 2, paragraaf 5.4.2.
- 5 Zie antwoord bij aanbeveling 1 en paragraaf 5.4.3 van deel 2 van de Beleidsverkenning. Specifiek ten aanzien van aanbeveling 3: zie Beleidsverkenning, deel 2, paragraaf 5.4.3.
- 6 Zie antwoord bij aanbeveling 1 en paragraaf 5.4.3 van deel 2 van de Beleidsverkenning. Specifiek ten aanzien van aanbeveling 3: zie Beleidsverkenning, deel 2, paragraaf 5.4.3.
- 7 Zie antwoord bij aanbeveling 1 en paragraaf 5.4.4 van deel 2 van de Beleidsverkenning. Specifiek ten aanzien van aanbeveling 4: zie Beleidsverkenning, deel 2, paragraaf 5.4.4.
- 8 Zie antwoord bij aanbeveling 1 en paragraaf 5.4.4 van deel 2 van de Beleidsverkenning. Specifiek ten aanzien van aanbeveling 4: zie Beleidsverkenning, deel 2, paragraaf 5.4.4.
- 9 Zie antwoord bij aanbeveling 1 en paragraaf 5.4.5 van deel 2 van de Beleidsverkenning. Specifiek voor aanbeveling 5: zie Beleidsverkenning, deel 2, paragraaf 5.4.5.
- 10 Zie antwoord bij aanbeveling 1 en paragraaf 5.4.5 van deel 2 van de Beleidsverkenning. Specifiek voor aanbeveling 5: zie Beleidsverkenning, deel 2, paragraaf 5.4.5.